

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:
külső monostorutca 152 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 80 kr. bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:
Könyvtára, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás!

A jövő october 1-én lapunk folyamán új évnegyedbe menvén át, tisztelettel kérjük fel t. olvasóinkat előfizetéseik megtételére.

Előfizetési ár évnegyedre 3 ft. o. é.
" egy óra 1 ft.

Az előfizetési pénzek bérmentve Stein János középütczei könyvkereskedésébe küldendők.

A szász földről. Besztercze, sept. 24-én. — Mióta a szászok e földet, melyet még „Szász föld”-nek nevez a hazai diplomácia, kialakították, soha oly válságon nem ment át Hermann népe mint a jelenben. A példabeszéddé vált összetartás eltűnt közöttünk, s a jó hazafiak szintén mint a nemzet álbölcsei nem tagadhatják meg a szomorú valót: hogy az „unus populus” meghasonlott.

A „Hermannstädter Ztg.” vagy — mint egyik szász ismerősöm játszilag elnevezte — az, „Organ der grimigen Sachsen” e szomorú állapot fölötti fájdalmainak egyik közelebbi számában következő szavakban ad kifejezést:

„Reméljük, hogy még ülend össze egy nemzeti egyetemen, reméljük, hogy derék képviselőink fognak támadni; de reményünk — öszintén megvallva — gyöngye; a jövőbe tekintetünk zavaros. Fiatalaink — részben — a magyar szabadsági phrasistoktól elszédítették, s nem egy öreget is magokkal vonzottak. A köztünk megindított agitációk a szász nemzet jóléte ellen irányozták. A meggyőződés erejét gyengíti a jelen viszonyok szegénységére (misére) tekintet. Olvasunk sokat, hiszünk egyetmást, teszünk semmit! Mialatt egyházi életünk fiatal erőben fölvirágzik: politikailag tönkre jutunk, minthogy apostolaink ezrenként, hívők csak kevesen vannak.”

E jelenség — tekintsük azt bármelyik szempontból, lehetetlen, hogy mély benyomást ne tegyen mindazokra, kik a népeknek őszinte barátjai, mert nélkülözését látják egy jóra-való népnél azon morális erőnek, mely egyedüli sarkköve egy autonóm néptörzs fennállásának és tartosságának.

E meghasonlás magvát nem napjainkban vetették el. A specialis szász alkotmány, úgy mint az az eredeti tiszta democraticus alapoktól távozván, kormányi behatás által s a nép lassankinti kiszorításával merő bureaucratikus gépezetté módosult, s valóságos anomáliává nőtte ki magát: már ekkor magában rejté a népszellem hanyatlásának, s egy későbbi természetes visszahatásnak csiráját.

Tetszik szász részről — kiváltkép a magyarok ellenében — gyakran állítani, hogy az 1848-ig fennállott, ekkor önként felhagyott s napjainkban rehabilitált szász alkotmány egy a legszabadelvűbb és democraticusabb szervezet, a minőt csak felmutathat a világ. De érzi itt mindenki, hogy ez állításban nagy csalódás rejlik; érzette ezt 1848-ig a szász polgárság, s a szász faluk lakója, hangosan ovakodnak ellene a szász földön lakó románok, kiknek megígértetett, hogy részeséivé válnának ez alkotmánynak. Mert a specialis szász alkotmány jóval 1848 előtt már a szász patriciatust kirekesztő patrimonium a lön, kik a hivatali helyekre magukat befészkelvén, azt, a mennyiben a szászoknak autonóm helyhatósági életet biztosít az országos kapcsolatot ágítására minden időben kizsákmányolni törekedtek, azon javadalmakat pedig, miket a népre kellett árasztania egy magok monopolisáltak.

Egy, a székváros gazdasági érdekeit képviselő ugynevezett községtanács, mely több nemzedék óta a polgároktól elszigetelten maga egészíti ki magát; — e községtanács által a korosztály szoros megtartásával választott (tulajdonképen a községtanács hozzájárulása nélkül teremtett alsóbb rendű hivatalnokból) — a szolgálati sorozat szerint — kiegészített városi tanács, mint igazgató testület; s ennek élén a községtanács és — a magistratus által kinevezett falubírák, és egy-egy esküdtből álló —

faluk küldöttei által ugyancsak az igazgató tanács tagjai közül választott cardinalis hivatalnokok u. m. a királybíró (főbíró), szék (vidék) bírja, és városi rendőr; ezek valának a tényezők, melyeknek kezei közé volt letéve változatlanul a szász föld törvényhatóságainak igazgatása; — s ugyanezen tényezőkből kerültek ki a nemzeti egyetemre és a közös országgyűlésre kiküldött képviselők, kik kötelezve valának a városi tanács által kizárólag kényszerített utasításhoz tartani magokat.

Ily közegek mediuma által jöhetett csak érintkezésbe a szász nép a honban lakó társnépekkel, s midőn a magyar- és székely földön a politikai jogokkal bíró kiváltságolt osztályok — egyedüli képviselői 1848 előtt a nemzetnek — az egyéni szabadságot s közügyekbeni befolyást teljes mértékben biztosító intézmények által a hatalmas főurak kirekesztő befolyásától szintugy távol tudták tartani magokat, a mint nem ismerték bureaucratiai uralgást, akkor az iparos és kereskedelmi összeköttetésük által a magyarokkal összeforrott szász polgárság, s a szabad szász köznép a közügyekbeni befolyásnak alig birt még árnyékával is, s a közös országos ügyekben oly bureaucratikus testület által képviseltetett, mely a producens osztályoktól magát elkülönözve, a megdönthetetlen nepotismus alapján magát megörökítve, a nép szorgalmának megtakarított gyümölcsét henyén consumálva, — az országgal szemközt idegen, a hon határain túl pillantó exclusiv politikát követett, az alatta levő népet pedig elszegényítette.

Igen elszegényítette. Ez állításon csudálkozni fognak sokan a vármegyéken lakó hazámfiak közül, kik a szászok földjén áttutaztakban, a csinnal épült falvak s tisztes ruházatu lakóinak szemlélésénél eddig azt hitték, hogy a szász faluk lakója halatlan vagyonosságban úszik. De forduljanak csak meg közöttük, hallgassák ki az egyszerű szász földész túláradó panaszait, s azon meggyőződéssel térdenek haza, hogy a „res angusta domini” közöttük is, és pedig már jóval 1848 előtt tanyát ütött; s ha a szász köznép még birtoktökejét nem emészette föl e jelenséget tulajdonítsák azon példátlan szorgalomnak, mesés takarékoságnak és szenvedély teljes szeretetnek, melylyel e jóra-való osztály földje iránt viseltetik. Midőn látjuk, hogy a felszabadult román polgárok könnyen nyert telkeiket széltiben bocsátják áruba, a takarékos szász földész megtartja, vagy ha legyőzhetetlen szükségétől hajtva eladta — majd visszaserzi földjét. Mennyi munka és áldozat, mennyi nélkülözés nem kíséri ötét e processuson! Izzadság lepi el a figyelmező homlokát, szemlélvén részletekben ama különböző eredményeket, — sikert és bukást, — e makacs harcban, — látván ama meggyőzhetetlen fáradságot, melylyel e szegény szász földész eladta s ujjal visszaserzerzte őseinek földjét; s látván, hogy a föld iránti szenvedélyes ragaszkodása és birtokának feldarabolásától irtozása még a családíság gyöngéd intéseit is elhallgattatja nála s oda túlozza, hogy saját fáját methodice megabolja, (azok, kik a szász köznép belső életét közelebbről ismerik, jól tudják, hogy a „Zwei kinder = System” csupasz kinővéseit kívántam érinteni.)

És ne mondja senki, hogy a lefolyt 12 év alatt uralkodott zsaroló rendszer egyedül az, mely a szász köznepet is elszegényítette; — nyomasztó volt e rendszer ugyan a szászokra nézve is, de ne feledjük, hogy — a magyar törvényhozás jóvoltából — a pap tized alól felszabadulván a föld: a földmivelés a szász földön egy jelentékeny — a szorgalmat zsiabasztó — terühtől mentetett föl, s hogy a szorgalmának gyümölcsét vele buzgón megosztó kapzsi szász papságnak — a szász bureaucratia ezen iker-testvérének — a szákja csak oly feneketlen volt, mint a pap zsákjáról a közmondás általánosan tartja. A községi ügyekben pedig minden szabadabb mozgást megakadályozó, — mindenben ellenörködő, — s ezen már természeténél fogva iparos, szorgalmas és vállalkozó népnek még gazdasági teendőit is szabályozó szász bureaucratia nem működött kevésbbé következetesen mint a bukovinai és cseh „Bezirks-

vorsteher”-ek arra, hogy a népet örökös kiskorúságban tartsa.

Gyakran hallottuk szerencsétlenni a szászokat azért, hogy nem volt aristocratiájuk. Pedig tudtunkon kívül birtak aristocratiával, és pedig az aristocratiák legrosszabb nemével a nyárspolgár aristocratiával. — Ezen patriciusok — bár népüknek fejére ülve — soha sem tisztulhattak meg azon osztály gyöngeségeitől, apró hiúságaitól, szenvedélyeitől, melytől eredetüket vették; — szatócás, üzér stb. kinyomatai voltak ők a zöld asztal mellett is, honnan földiek számára a törvényeket dictáltak; s nem lévén képesek arra, hogy népük szellemének magasabb lendületet adjanak, a gazdaságot, ipart, tudományt kellő gyámolításban részesítsék; meghamisították inkább a nép erkölcsét, s nemzetek azon nemzeti bünt, (melyet fönnebb érinték), melyet a történet írás alig ha följegyzett egymás népnél, s mely a — számára ugy is csekély — szász natiót egy század alatt megtizedelte.

Az 1848 — 1850-iki évek bebizonyították, hogy mily hű bizományosai voltak ezen urak a gondviselésükre bizott s általán eléggé kizsákmányolt ősi szász alkotmánynak. Mialatt a magyar földön az országos önállás mellett élethalálra vívatott az egyetelen harc; a szász nemzet szóvivői már előre készítik azon okmányt, melyben az ősök által becsületesen kialakult, s az annyi nemzedék fáradságai által megtartott szász alkotmányról — saját mulandó érdekükért — könnyedén lemondva, azt az akkori divatos kifejezés szerint a haza (gesamtmönarchia) oltárára tették, — valóságban, a vörös absolutismus hőseinek Schwarzenberg Felix herczegnek és Bach Sándor lovagnak discretiojára felajánlották.

És itt veszi kezdetét azon nagy meghasonlás a szász vezetők s a megcsalatott becsületes szász nép közt, mely ennek lelkében évek óta érlelődő napjainkban concret alakot kezd nyerni, s a szebeni Delphinnek alkalmat szolgáltat ama fádalom-kiáltásokra, melyeket cikkem elején idézni bátorkodtam. A szász polgárság és köznép ösztönserőleg érzette, hogy ezen — bár a bureaucratia által ősi alakjából kiforgatott — alkotmány még sem lett volna eldobandó, s hogy azon intézmény, mely az apák jólétét megalapította, — megtisztítva a bureaucratia által rakott salaktól — még mindig méltó lett volna az élő nemzedék hűségére. (Folytatom.)

Erdély alkotmányos függetlensége.

(A. Papiu Harianutól.)

I. Vizsgáljuk tehát Erdélynek történelmi jogait és törvényes viszonyait, melyekben áll Magyarországgal és a többi ausztriai tartományokkal.

Magyarország kevéssel a végzeteljes mohácsi ütközet után — 1526-ban — a habsburgi ház alá jött.

Erdély azonban boldogabb lévén függetlenség és suveranitással birt tulajdon kebeléből választott fejedelmei alatt, a kik éppen mint a román tartományok urai a török porta adózóinak ismertettek.

Magyarország volt habsburgi, olykor ausztriai és német, a mint ezt fájdalom a történelem tanúsítja; Erdély adózott a töröknek. Így volt ez Erdélyre nézve egész a 17-dik század végeig.

Erdély majd két évszázadig tartó folytonos küzdés után ellankadván, még 1861-ben tetleg a habsburgi ház protectioja alá került, 1699-ben a carloviçi szerződés I. cz. szerint ezen tettet a porta is befejezettnak ismeré.

Azonban valamin Magyarországra, ugy szintén Erdély se vetette magát feltétlenül alá a habsburgi háznak. Azon feltételek, melyek Erdélyre nézve kötöttek, éppen oly természetiek, mint azok, melyek Magyarországra nézve kötöttek. Ezen szerződésnek lényege az, hogy Erdély a habsburgi ház uralma alatt valamin Magyarországgal, ugy szintén az uralkodóház többi tartományaitól is független álladalom. Azaz Erdélyt mindezen országokkal csakis egy személyes unio köti össze. Tisztán ki vannak jelölve Erdélynek ezen jogai, valamin I. Leopold császár 1691-dik diplomájában *) (charta magna Transylvaniae) ugy szintén a 1693-dik ugynevezett alvincziana resolucioiban; hasonlag a pragmatica sanctioiban s legfőképpen az 1790-ben tartott országgyűlés határozataiban. **)

*) Például ezen szavai: „charissimam hanc Transylvaniae regionem jam a seculis inclito nostro Hungariae regno assecram. K. Szerk.

**) Például a 6. t.-cz. ezen szavai: „qua legitimi reges Hungariae, Transylvaniae tanquam ad sacram regni Hungariae coronam pertinentem” etc. K. Szerk.

Kedvezően az ausztriai ház Erdély felett csakis védtalmi jogot követelt: ezt azonban rögtön: „Nolentes, volentes protegit vos sua majestas.” Vagy akarjátok vagy nem, ő felsége védelmez benneteket. Ime, mily szavakkal éltek a császári követek Erdélyrel szemben. A 1688-ban Fogarason tartott országgyűlés határozata által Erdély megartása magának azon jogot, hogy fejedelmét szabadon választassa. „Liberam principum electionem Transylvaniae relinquatur,” így szól ama törvény vagy határozat. Leopold császár ajánlotta ekkor az erdélyieknek, hogy fejedelmük soroztassék a romai birodalom fejedelméi s Erdély ezen birodalom tartományai közé. Erdélyben azon időben alig lehetett egy férfit találni, aki ezen ajánlat következményeit átlássa. És meglehet szerencsésükre az erdélyiek csupa tudatlanságból nem egyeztek bele egy illetlen németországhoz csatolásba. Az 1691. december 4-diki Leop. diplomában, mely az ország és fejedeleme részéről annyi esküvel szentesített egész 1848-ig, ezen diplomában tehát II. Apafi Erdély fejedelmének ismeretik el. Azonban ezen lágy fejedeleme 1696-ban egy évenként 12 ezer forintra menő nyugdíjért leköszönt és azóta a szabad választási jog megszűnt, elismertetve a császár Erdély fejedelmének.

Leopold császár az 1691-diki diploma I. cz. szerint kötelezte magát, hogy Erdély alkotmányát és minden törvényeit megtartsa. Következésképp:

1) A mi a kormányzékot illeti a II., III. és VI. cz. erejénél fogva Erdély a régi szokás szerint tulajdon kormányzék, azaz a fejedeleme belső tanácsával fog bízni; hasonlólag lesz kormányzója és korlátnoka; az erdélyi katonaságnak tulajdon fővezére lesz. A kormányzó és belső tanácsosok, a korlátnok, a fővezér, valamint a megyék főnökei a régi szokás szerint fognak választani és a fejedeleme által megerősíteni. A IV. cz. értelmében pedig minden nyilvános hivatalokba csakis benszülöttek fognak alkalmaztatni.

2) A mi a törvényhozási jogot illeti, a III. és IX. t. cz. szerint az országgyűlések megmaradnak a régi szokás szerint, a megerősítési jogot fenntartja magának a fejedeleme.

3) Az adó békés időben 50 ezer tallér, háborus időben pedig 400 ezer forint a fisci jövedelmek és javak a fejedelmet illetik. (?) Más adónemek nem fognak kirovatni. XI. és XII. t. cz. Ime az 1691-diki Leopoldi diploma lényeges tartalma.

Még az 1722-diki országgyűlésen elfogadtatták a pragmatica sanctio, eltörölttven minden régi törvények és szokások, melyek a szabad fejedeleme-választásra, ugyisint a törökkel szövetésre vonatkoztak. Az 1743-diki országgyűlés határozata következtében ezen pragmatica sanctio Erdélyre nézve is megerősített éppen úgy, mint az Magyarország nézve történt az 1723-ki országgyűlésen hozott törvényekkel.

Erdélynek minden sarkalatos jogai felfejtettek az 1791-diki országgyűlés vezetés határozatai által. Az ezen évi határozatok V. t. cz. mondja: „Ő felsége és örökösei Erdélyt tulajdon törvényei szerint fogják kormányozni, nem pedig mint a többi örökös tartományokat”, ugyan ezen törvényezik mondja, hogy Erdély egy önálló fejedelemség, „önálló és más országoktól független” (per se subsistens et ab alio regno independentis principatus Transylvaniae).

A VI. t. cz. szerint: „törvényeket hozni, eltörölni és hitelesen magyarázni a fejedelmek az országgyűléssel közös joga”, a végrehajtó hatalmat pedig a VII. t. cz. értelmében a fejedeleme a törvények értelmében gyakorolja, a pátecs kiadása csak olyanokra szoríttatik, melyek e törvényekkel megegyeznek.

A VIII. t. cz. azt mondja: „Azon jog, mely szerint szerződéseket lehessen kötni és követeket küldeni, oly jog, melyet a fejedeleme magának tartott fenn; azon esetben pedig midőn Erdélyt illető dolgokról idegenekkel köttetnek szerződés, ő felsége az erdélyi kormányzékkel is tanácskozik fog, meg fogja hallgatni az országgyűlés észrevételeit is, és megkövetve a béke, azt az országgyűlésnek tudtára fogja adni. A követek kinevezésénél ő felsége tekintettel fog lenni az erdélyiekre, különösen a két román tartomány ügynekeinek kinevezése alkalmával.”

A mi mind ezen jogok megerősítését illeti: „a fejedeleme mindjárt a kormányzás átvétele után a pragmatica sanctio erejénél fogva egy leiratot bocsát ki, mely által biztosítja az országot minden jogai felől, különösen azon jogokról, melyek az I. Leopoldi diplomában foglaltak, és ezen biztosítékot mielőtt az ország a hódolati hitet leteszi, kinevezett biztos által esküvés mellett megerősíti.” 1790. II. t. cz.

Ime Erdély alkotmányának és függetlenségének körvonalai. A honnan röviden következik, miszerint Erdélynek külön kormányzata és törvényhozási joga van. A fejedeleme azt tulajdon nemzeti törvényei, nem pedig más országok mintája szerint kormányozza. A fejedeleme köteles: „Ezen fejedelemség jogainak legesekegyebb kissebbitését is el nem tűrni, mivel ezen fejedelemség önálló és független.” Erdély a kormányzati, törvényhozási és végrehajtási hatalom tekintetében éppen oly független Magyarországtól, mint Tirol és Salzburgtól. *) Az egyedüli kötelek, mely Erdély és Magyarország között létezik, csakis a személyes unio. Valamint Magyarország alkotmányos függetlensége a király és az országgyűlés részéről eskü által erősített meg, hasonlólag erősítették meg Erdély függetlensége is az ország és a fejedeleme részéről is.

Erdély törvényeiben egész 1848-ig Erdélynek Magyarországgal viszonyairól csakis annyi áll, hogy 1688-ban elhatározott, „miszerint az erdélyiek magyarországi jogos követeléseinek elégtétessék.” **) 1790-ben pedig határoz-

tattott: „hogy Erdély ne erőltessék soha arra, hogy Magyarországgal egyesüljön.” *) Az alviciána resolutio XXI. pontjában reáakadunk még arra is, „hogy Erdély korlátnok-sága legyen tökéletesen elkülönítve a Magyarországtól” (prorsus separata). Távol attól, hogy Erdély valami gyűlésben legyen Magyarországgal, sőt egy international pere van vele azon kerületekért, melyek a Tiszág nyulnak, s melyek titteleg Magyarországhoz vannak csatolva, ámbár azok törvényesen Erdélyhez tartoznak. **)

Mondják a magyarok, hogy Erdély egész 1848-ig önálló és Magyarországtól független ország volt; de ezen évben Erdély megszűnt ország lenni, elvesztvén nevét és önállóságát, több magyarországi kerületekre osztott fel. Lássunk tehát erről (egy következő cikkben).

Duncombe Tamás

az ügyeink iránt oly nemesen érdekelt angol parlamenti tag választott Turóc-, Borsod-, Gömör-, Árva-, Sáros-, Temes- és Esztergomvármegyék s Debreczen város közönségeinek hozzá intézett bálaírataira. Válaszát egy angol szövegű példányban a „Magyarország” szerkesztőséghez küldötte azon kéressel, hogy azt, magyarfordításával együtt hasábjain közzétenni s lapjának azon számát az említett hatóságok mindegyikének levéltárába letétetni sziveskedjék.

A válasz magyar fordításban így hangzik:

London, sept. 16. 1861.

Uraim! Volt szerencsém Önök szíves és reám nézve bizelők szövegét venni, melyekben Önök kifejezik érzelmeiket az iránt, mit én, mint az angol parlamenti tagja, Magyarország jogai és szabadságának érdekében mondtam és tettem.

Legyenek meggyőződve, miszerint magasra becsülöm Önök azon nyilatkozatát: hogy az angol parlamentben nem hiába emeltem föl szavamat; mert nem hiába emeltem azt fel, ha viszbajja Önököt eljutott, és ha a remény és örömnilyánítás hangjával üdvözöltetett.

Hálaérzettel veszem egyúttal azon szerencsét és megkülönböztetést, mely szerint hazájuk több helyhatóságai gyűlése által a képviselő testületek tiszteletbeli tagjává választattam. Ez nem pusztá elégtétel én reám nézve; Önök levelei emlékeztetnek hozzám azt, hogy Magyarország nyolczszáz év előtt örökség útján reá szállott szabadságát fenntartotta. Én csak büszke lehetek arra, hogy oly férfiak közé soroztattam, kik oly jól tudnak ilyen örökséghez ragaszkodni. Angolország színtely régi örökséggel bír, melyhez minden angol leginkább azzal mutatja magát méltónak, ha rokonszenvét, pártolók szövegét és segélyét nyújtja mindannak, ki — mint Önök — ily drága örökség megőrzéséért küzd.

Bizonyosakká tettem önöket az iránt, miként minden igazszívű angol mely fájdalommal látja, mint értesül a világról, hogy vannak Angolországban akár magánügyek, akár államügyek, kik Ausztria tetteit szépitni merészlik, vagy hamis rokonszenvet kísértének összeférezni Angolhon és egy kormány közt, mely oly kíméletlen, oly lelkiismeretlen, oly stb. Ezen egyének egyméltóikének közöndösü személyes, öntöz céljaik vannak. Mások — kik magas állásuak — sötétebb tervek forralnak, és dynastikus érdekek körül fondorkodnak; miknek pusztá gondolata is már árulás az alkotmány — sőt Angolhon koronájának fenállása ellen is.

Minden becsületes lelki angolnak, és a szabad intézmények valamennyi tisztelőinek mely rokonszenve kíséri azon nemes küzdelmet, melyet Önök és honfitársaik e percben vívnak. Reményemmel és bizalommal pillantunk végső, és sokára már fel nem tartható diadaluk elé. Ezen diadalt azon szabadságnak győzelme és biztosítéka gyanánt üdvözölend-jük, melyért hajdan saját öseink harcoltak, s győzelmiük közben magas állásu armánykodókat megreskettettek. Az elfelejtett leczkét soha sem ismételteti elég korán oly nemzet, mely a szabadság örökségét méltányolni tudja.

Különös tisztelettel vagyok, uraim
hű és lekötözött szolgálók
Slingsby Duncombe Tamás,
parlamenti tag.

Szász nemzeti gyűlés.

Az aug. 31-ki ülésben jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után a napi rendre kitűzött tárgyak legfontosbika vétetett elő, s Lassel mint bizottsági előadó a bizottság következő javaslatát terjeszté elő:

Sabályzat az alkotmányos hivatalok hatásköre és illetékességére nézve polgári jogkérdéseknél perügyekben s azokon kívül, valamint a büntető ügyekben.

I. A peres ügyekbeni illetékességről.

1. §. A bírói hatóság perügyekben első folyamodásulag a tanácsok, tisztségek, városi, székbeli és vidéki bíróságok, s a kiváltságos mezővárosi és faluszekék és végül a falusi előjáróságok által gyakoroltatik.

2. §. A tanácsokat és officialatusokat azon bírói illetékesség illeti, mely az 1853. júl. 3-diki császári nyiltparancs által a cs. k. bíróságok számára kijelöltetett.

3. §. A beszercezi szék- és vidéki bíróságok hivatali székhelyük körén belül a volt cs. k. városi deleg. kerületi törvényezékek, szék és vidék többi részeire nézve a volt cs. k. kerületi hivatalok bírósági hatóságát gyakorolják.

A brassói városi bíróság csupán városi deleg. járási bíróság gyanánt a város és ahöz tartozó területre nézve, és a brassói vidéki bíróság mint járáshivatal a vidék kerületére nézve a városon kívül illetékes.

4. §. A kiváltságos mezővárosi és falusi bíróságok sa-

*) Milyen melyik törvényezikben?

**) Talán mert Golou addig bírta s Tuhutum „data dextra” addig szerezte meg magának? Vagy hogy az erdélyi fejedelmek azon részeket mindig „partium regni Hungariae dominus” czim alatt tarták? Vagy végre mivel az alviciána resolutio 18-dik pontja ezt tartja rólk: „regno Hungariae subtrahit, aut cum Transylvania commissi supradictae rationes non patiuntur?” a 12-dikben pedig „notorium Hungariae membrum”-nak mondatnak?

ját községi területeiken a bíróságot a cs. k. járáshivatalok, mint bíróságok szerint gyakorolhatják, ha gyakorolni kívánják.

5. §. A községi hivatalok megtartják az 1852. sept. 11-ki katonai és polgári kormányzósági rendelet által körülírtabbott illetékességet, azon szabadságokkal, hogy joguk van határozományait, valamint a jogtgyekben azok körül tett egyezményeket 12 o. é. frt. összeg erejéig foganatosítani is.

II. Nem peres ügyekbeni illetékesség.

A. Hagyaték-tárgyalás.

6. §. A hagyatéki tárgyalások, ugy a városokban, mint falukon, az alkotmányszerűség erre hivatott osztóztató hivatalok által intézendők.

7. §. A hagyaték tárgyalása azon helység osztóztató hivatalát illeti, a hol az elhunynak rendes lakhelye volt.

8. §. A városi osztóztató hivataloknak a hagyatéktárgyalást eleitől végig önállóság kell végrehajtaniok. De csak is tárgyalási hivatalok lévén, azon esetre, ha a hagyatékra nézve per támadna, a mit békés uton kiegyenlítani nem lehet, a felek az illető bíróság elibe utasítandók.

9. §. A falusi osztóztató hivatalok a szék- s illetőleg vidéki bíróság felügyelete alatt gyakorolják hatóságukat.

10. §. Az osztóztató hivatalok az 1854. aug. 9-diki cs. nyiltparancsot kell ugyan hogy zsinormetékül vegyék; fenbgyatik azonban, hogy ezen törvény korlátaiból egyszerűsítések és rövidítések léptessenek életbe.

Különösen rendeltetik, hogy minden esetben a hagyaték leltára vétessék és az örökség a régebben divatozott ugynevezett osztálylevelekben adassék ki.

Az átadvány az osztálylevélbe is bejegyzendő.

B. Gyámság és gondnokság.

11. §. A gyámsági és gondnoksági ügyekbeni bírói illetékességre nézve a f. évi marc. 31-diki legf. határozat szerint a civiljurisdictionnorm szabályai az alkotmányos bíróságoknál alkalmazandók és szem előtt tartandók. Ezen hatóságoknak mindamellett szabad városokon árvinaspectorokat, falun pedig ugynevezett árvaq atyját használni segédül.

III. Bünvádi ügyekbeni bírói illetékesség.

12. §. Az első bírósági hatóság a büntető perügyekben a magistratusok és officialusok, a városi, szék- és vidéki bíróság, a kiváltságos mezővárosok és faluk bíróságai által gyakoroltatik.

13. §. Minden magistrat és minden officialat a maga széke vagy vidékében vizsgáló- és egyszersmid ítélőbíróság minden büntények és vétségek eseteiben kivétel nélkül, tehát a bünvádi perrendtartás 10 és 16 §§-aiban kiemelt esetekben is.

A vizsgálati eljárás a magistrat vagy officialat kebeléből kinevezett nyomozó bírák által intéztetik.

Az államügyész feladatát ez ügyész (fiscal) teljesíti.

14. §. A városi, szék- és vidékbíróságok hatósága saját területöken minden, tehát azon vétségekre is kiterjed, melyek az 1858. június 20-diki igazságügyminiszteri rendelet által a politikai hivatalokra bízattak volt.

15. §. A kiváltságos mezővárosok és községi bíróságokat az illetékesség minden vétségekben megilleti, ha azt gyakorolni kívánják.

IV. Másod- és harmadfolyamodási bírói illetékesség.

16. §. Az említett hatóságok ítéletei elleni főlebbezés másodfolyamodásilag a szász nemzeti gyűléshez, harmadfolyamodásilag a királyi főkörmányszékhez történik.

Ezen javaslat ellen általában senki se tett kifogást. Azonban élénk vita támadott a felett, hogy megerősítés végett fölterjesztessék-e vagy csak könnyítő szabályzat gyanánt alkalmaztassék. Végül 13 szavazattal 4 ellenében határozott, hogy ezen szabályzat ne terjesztessék fel legm. megerősítés végett. (Folytatjuk.)

Marosszéknékné september 23-án tartott bizottmányi ülésének tárgyalatai: Ideiglenes főkirálybíró ur megnyitói beszéde után, melyben előadván, hogy több a bizottmányi gyűlés elébe tartozó tárgyak lévén — azoknak tárgyalását a felett határozandólag — a gyűléstől kéri.

1. Olvastattott a f. k. kormányzéknek az adófelhajtása tárgyában jött több rendeletei. Határozottatott: a nms. szék bizottmánya tudásul veszi és egyszersmind kijelenti, hogy megmarad hiven az e tárgyban még régebben hozott határozatánál, azaz: törvénytelen adó felhajtásához semmiféle segédkeztetést nem nyújt. Ideiglenes főkirálybíró urnak e tárgyban alkotmányos szemellenben tett működéseért jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott.

2. Olvastattott a f. k. kormányzéknek a szabadságos katonák bé- és kiállítását tárgyazó rendelet. Határozottatott: mint régebbi gyűléstinken, ugy most is meghatározatlik, hogy a katonák bé- és kiállításában segédkeztet sem a bizottmány, sem tisztségünk nem nyújt.

3. Olvastattott a törvénykezést tárgyazó kormányzékli leirat. Tudásul vétetik.

4. Olvastattott a f. k. kormányzéknek leirata, melyben tudatja a királyitábla helyreállítását. Határozottatott: örömmel üdvözöljük a királyitábla életbeléptetését, mindazonáltal óvást teszünk annak kiegészítése módja ellen az 1791: 8-dik törvényezik alapján; felebbezéseinket azonban oda tesszük.

5. Olvastattott a f. k. kormányzéknek a tartományi pénzügyi igazgatóság átirata folytán tett leirata, a dohánytermelés tárgyában. Határozottatott: a fels. kir. kormányzékhez irassék fel, hogy a császári ígéretben — mely alkotmányunkat vissza igérte — bizott földmives népet megkímélendő, eszközölje a fels. kir. kormányzék azt, hogy azért a dohánytermelők az igen gyakran tapasztalt méltatlanságtól megkíméltesse és ezért is ne sarcoltassanak. Végül az útesimalás jósszövegére, erre nézve határozottatott: a munkaeörnek összeírattása tisztségünkre bízatik és a sztkésesebb utak megcsinalandók. A gyűlés ezek után eloszlott, holnap folytatattik.

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

Közli J. . . D. . .

ber szívét mélyen meghatotta. Rám úgy batott e hír, mint legjobb barátom halála. A szerencsétlen s végzetleges, testvér magyar országgyűlés feloszlását értem, mielőtt folytathatta s bevégezhetné volna, elébe világos törvényezikkek által kiszabott törvényhozási s igazgatási működését.

A mennyire emlékezem, páratlan ez országgyűlés feloszlásának ténye, mely országgyűlés Ő Felsége által leginkább a koronázási szertartás véghezvitele végett hivatott össze, minek egyébiránt törvény szerint a trón megürülése után hat hónap lefolyása alatt kell megütni. E ténynek nincs párja a magyar országgyűlés történetében; s az kezdetét képezi e két királyság (t. i. a magyar és horvát) új, nem hiszem, hogy szerencsésebb történelmi szakaszának; illő folytatása a mult 12 évi rendszernek, mely a kormányfőnk közt is alig találma csak egyetlen helyeslőre is, folytatása azon éveknek, melyek lefolyása alatt a birodalom legfőbb kincse, a kormány iránti bizalom tönkre tétetett.

Egész Magyarország egyhangú fájdalomkiáltással kíséri ezen feloszlást s kiáltása bérezen, sikokon és folyók medrein keresztülhatva, viszhangzik hazánkban is minden alkotmányos érzett kebelben.

S miért ezen rögtönzött eloszlás? mi szolgált rá alkalmul? tán azon ürügy, hogy Magyarország és gyűlése forradalmi ténre lépett? Nem! Nincsen ürügy sem, s épen azért is törvénytelen, hogy ne mondjam, iszonyú és rettenetes a foganatosított feloszlás.

Az erőszak büntül rója fel Magyarországnak, hogy nem akar centralistussá lenni, mivel vonakodik a centralistussá alkotási alkalmossággal foltozott burokratiás kényrendszert folytatni, hanem férfiasan s illően követeli, a „restitutiót in integrum.“ — A tényleges hatalom azt veszi büntetnek, hogy az országgyűlés védelmezte a maga nemzeti s értékes szentségeit, t. i. ősi alkotmányát, tulajdon, sarkalatos, számtalan megkoronázott uralkodó által esküvel biztosított s szentesített országos jogait, a pragmática sanctiót, mely ugyanazon mérvben mind a királyt, mind a nemzetet kötelezi. Részesei pedig e büntöknek ti lettek, képviselő uraim, mert az egész haza helyeslése s az egész szabadelvű Európa elismerése mellett ugyanazt védelmezték. Büntetést vétett végre, hogy nem akart elválni az 1848. évi, a fejedem s az országgyűlés, a törvényhozásnak ezen két tényezője beegyezésével hozott királyi szó s ő királyi apostoli Felsége megkoronázott, boldog s jó emlékeztű Ferdinánd király aláírásával megerősített törvényekről.

Magas ház! nem ismerem el ez által az érintett törvények kötelező erejét ránk nézve; de habár ezen törvényezikkek egy tekintetben sem hatályosak nálunk, mivel általunk el nem ismertettek, ki nem hirdették, nekik szóval s karddal ellenmondottunk, azért mégis, mit tagadni nem lehet, mindenesetre kötelezik a magyar trón örököseit s a magyar nemzetet, és sem octroy által, sem azon alkotmányos téren eddig ismeretlen, veszedelmes nyila kozat által hogy az öröklő király nem köteles elődjei tetteit figyelembe venni, nem ignorálhatók vagy megdönthetők.

Nagyon tisztelt képviselő urak! Ezen elmélet, következetességgel kivéve, halomra dönti az egész állami közjogot, s mellette az alkotmány fennállhatása nem képzeltető; kiterjesztve pedig azt a magánjogra, az egész magánjog megszűnik, megsemmisül, s a fejtlenesség kap lábra. Az én csekély véleményem szerint az 1848-dik évi törvények — Magyarországra nézve jogilag addig fennállók, míg azokat szintazon tényezők, melyek hozták, t. i. király és nemzet, egyetértőleg meg nem változtatták. Kétoldalú kötelek csak az érdeklettek hozzájárulása által módosíthatók vagy megsemmisíthetők, mert ha az egyik fél részéről megsértetnek, akkor a másik félnek jogához tartozik ellenfelet per által kényszeríteni per implementum contractus. Ezen magánjogi sarkelv kiterjesztetik az állami jogra és még oly alkotmány birodalomra is, hol az alárendelttől a törvény iránti vak engedelmség kívántatik, a kormány pedig úgy tartván, hogy a törvény fölött áll, azon törvényt tekintet nélkül gázolja és sérti. A törvényt mind felülről, mind alulról becslőli s meg kell tartani.

Azért léptem föl ezen szomorú tárgyban, mert úgy vélem, hogy a magyar országgyűlés feloszlása mind közvetlenül mind közvetve a mi jogainkat s törvényeinket is sérti, a mennyiben t. i. szintazon alakra helyezték, s melyek a kérdések feloszlása által minden tekintet nélkül alkotmányellenesen, sőt erőbatalmialag eltiporvák s leverték.

Engedje a magas ház ezen véleményemet bővebben kifejtésem. Közvetlen érdekelvén a királyságok a régi szokás és országgyűlésünk júl. 13-diki végzése szerint közösen véghezviendő koronázási szertartásnál. A magyar törvényhozástillet feloszlása által a koronázás is elnapoltott, s az által sértve van a mi alkotmányos jogunk is, mivel a dalmát, horvát s szlavin király, a trónra lépte után hat hó lefolyása alatt magát megkoronáztatni köteles, mint hogy pedig magyar országgyűlés nincs, a koronázás végbe nem mehet. Közvetve vagyunk pedig érdekelve, mivel a magyar országgyűlés feloszlása által a magas ház által elvileg elfogadott, egyetülünk fölött Magyarországgal az értekezés lehetősége megszűnt s ez által nemcsak ezen testület többsége van sértve, de maga az október 20-diki diploma is, melyben a februárius 26-diki királyi leirat s előterjesztések gyökereznek, mely e gyűlés azon ténre utasította.

Ezen két ok birt engem arra, hogy szót emeljek, s el nem hallgathatom, hogy ily eljárás mellett, mely szerint egy ugyanazon alkotmányt védő szomszéd országban a közjogi alkotmány s törvényesség, oly tekintet nélkül a törvényre, megsértetik, tiportatik s megsemmisítetik — fájdalom! — mi kiméletes, jogosabb, alkotmányosabb bánásmódot nem várhatunk. Attól félek, hogy a szomszéd országgyűlés alkotmányellenes feloszlásában rejlik a mi legközelebbi jövőnk is, hogy az: imago sortis nostrae.

Magas ház! mi egy elv, a szent nemzeti egyenjogúság elve mellett küzdünk, mely foederatióval egyetemben egyedül képes oly polyglott birodalmat, minő Ausztria és Magyarország, viragoztatni. Elv előtt vezéreltetve, zászlónkra írunk valamennyi nemzetiség érdekösségét; és egészen következetesen, okosan s előrelátólag; hogy pedig ezen elvhez továbbra is ragaszkodjunk, arra figyelmeztetnek minket a legközelebbi bécsi és pesti történetek, különösen az utó-

biai; hogy pedig ezen elvnek tökéletesen megfeleltünk, épen az aug. 22-dike kényszerít minket arra, hogy írjuk a zászlónkra az alkotmányos érdekek közösségét. Ezen érdekek a mint értém, meg vannak sértve, s most azon közmondás valósn: „egy valamennyiért és valamennyi egyért.“

Bezedemet végezve, indítványozom:

1-ör. Múltotassék a magas ház, mert mást nem is lehet, jegyzőkönyvileg mely sajnálatát a magyar országgyűlés alkotmányellenes feloszlása fölött kijelenteni.

2-ör. Apostoli királyunk Ő Felségét jobbajki hűséggel s alázatossággal megkérni, kegyeskedjék kormányának alkotmányellenes eljárását az által némileg enyhíteni, hogy a magyar országgyűlést legelőbb három hónap alatt, a mint azt a törvény kívánja, ismét összehívassa.

Reám nézve mindegy, akár külön felirat által történik ez, akár egyszerre a fölrattal.

M. O.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Eppen most vesszük azon értesítést, hogy a sáskák Hunyad megye négy falujának határát elepték s mindent semmivé tettek. Adó-executio, marhavész, szűk termés, sáska pusztítás! Mi van még hátra számodra, szerencsétlen Erdély?

— A „Sürgöny“ bécsi levelezője írja, hogy b. Kémény Ferencz ő nmlga e hó 23-dikán még Bécsben volt. Ő felségének távolléte miatt csak szerdán vagy esütörtökön mehetett búcsuandantiára s így a hét vége előtt alig hagyhatja el a színhelyet, melyen öreg napjaiban is annyi új tapasztalást szerzett.

— Az „Id. Tanuját“ tudósítják K.-Fejérvárról, hogy ott bizonyos urak azzal vannak megbizva, hogy az erdélyi országgyűlés számára helyiséget keresnek s hogy azon urak a fegyvertárt vagy pedig a Battyhány féle könyvtárt látják erre legalkalmasabbnak. Magán hírcink szerint már hozzá is kezdtek a fegyvertár ürítéséhez.

— A „M. Orsz.“ hunyad megyei levelezője írja e hó 19-ről, hogy pár nappal előbb indult el onnan Bécsbe egy három tagu román küldöttség Tordosán, Filip és a hátszegi g. n. e. lelkész személyeiben. Küldetésük célja a következő: 1) hogy az erdélyi udv. kancellária elnökévé egy román, t. Pap László udv. tanácsos nevezessék ki; 2) hogy Hunyad megyében a hivatalos nyelv a román legyen; 3) hogy az osztrák törvények és perrendtartás fogadtassanak el. E küldöttségnek még folyó hó elején fel kellett volna indulni, de a lelkésznek bajosan sikerült az elszegényedett népen az utiköltséget felesikarni. Ugyanazon levelező azt is tudni akarja, hogy a Királybágon inneni megyék számára is ki vannak már nézve a kir. biztosok, azon esetre, ha az országgyűlésre követeket nem választanak. A lev. nevetek is emlit, de mi ezt, megvalljuk, ily korán még csak politikai éleznék tartjuk.

— Valamennyi pesti lap írja, hogy azon általunk is érintett perben, melyet gróf Hugonay Bertha folytat Schmerling államminiszter ur, mint Döry-árvák gyámja ellen, bizonyos számadasi nehézségek miatt, már ítélet is hozott, melyben Schmerling ur 10.000 forint volt elmarasztva. A „M. Sajtó“ azonban e hírt oda módosítja, hogy az államminiszter e perben nem alperesi minőségben szerepel, sőt hogy éppen az ő érdeme, hogy az árvák követelése meg lön nyerve.

— A „Presse“ azzal vádolta volt a „Sürgöny“ magyar félhivatalos lapot, hogy az segélyt nyer az állampénztárból. Erre a „Sürgöny“ visszafelt, miként semminemű subventiót az állampénztárból nem húz s arra szüksége sincs, miután saját emberségéből nemcsak megél, sőt kiadójának érdemtel hasznos is hoz.

— A „Wanderer“ panaszkolja, hogy egy Ausztriából kitiltott berlini lap címének megemléseért a bécsi rendőrség 50 ftrra büntette s az államminisztérium megerősítette.

— Garnier Papet a francia köztársaság 1848-ki ideiglenes kormányának tagja a napokban Bécsben volt s onnan Pestre vártak.

— Pestváros hatósága rendeletet kapott a m. kir. helytartóságtól, hogy a visszaállított törvénykezési díjakat azonnal szüntesse meg s e tekintetben továbbra is az eddig fenállott rendszabályokat kövesse.

— Az Ennsben állomásozó önkéntes huszár-ezredbeli hadnagy gr. Almási egy ugyanazon ezredbeli főhadnaggyal, a vendéglőben egy széknek gyors elrántása miatt keletkezett szóvita következtében, párbajt vívott, s ebben oly halálos kardvágásokat kapott, hogy 8 óra lefolyta után kimúlt.

— Jagócsi Péterfi József, a tudnui vinczellér-képezde igazgatója előzetést hirdet „Tudnui társadalmi közöny és közhasznú ismeretek téra“ című tudományos, ipar, művészeti, szépirodalmi és gazdasági szaklapra, mely már october elején meg fog jelenni Keszthelyen. Előfizetés három óra 2 ft. 50 kr.

— Szekrényessy a Sz. Fejérmegyébe kinevezett kir. biztos, a „P. Ll.“ szerint, e hó 23-dikán indult el rendeltetése helyére; Sándor András szathmármegyei volt törvényszéki elnök pedig 21-ken kaptam meg a rendeletet, hogy induljon Szabolesba hasonló feladattal.

— Pesten, hír szerint, a jövő hóban megkezdik az unjonozást.

— Velencében e hó 10-ken esti nyolcz óra után egy papirtümből és vassodronyhó mesterésgesen készített gránátot pattantottak el egy kávéház ablaka alatt, melyben azelőtt félóránál Albrecht főherceg várta a vasutvontat indulását. A gránát csak az ablakokat zúzta össze, más kárt nem tett. Francia lapok tudósításai szerint az osztrák rendőrség megkettőztette felügyeleti és zaklatási rendszabályait Velencében. Több mint 45 ezer ember hagyta el a várost, mely egy roppant temetőhöz hasonlít.

— A „P. Hírök“ nek írják Keszthelyről, hogy a dunántúli megyék gazg. egyletei e hó 16-kán gyűlést tartottak a „Georgicon“ újja teremése érdekében. Levelező reményt nyújt, hogy az azon kerülleti gazdasági tanintézet létre fog jöni, ha mindjárt Keszthelyen nem is, de közel Keszthelyhez.

— Bécsi lapok szerint Paumant a hírbeft krakkói rendőrigazgatót elmozdították helyéről.

— A „Telegr. Roman.“ keményen kikél Rosenfeld miniszteri osztályfőnök kancellárra lehető kinevezetése ellen. Multjából következtetve, melyből a „Telegr.“ sok és súlyos adatot hoz fel, Rosenfeld ur ha nem ostromállapotot, de bizonyosan az absolutismus provisoriumát hozná Erdélyre, hol irányában, néhány száz törvényhatóság kivételével, az egész ország bizalmatlansággal viseltetik.

— A „Sürgöny“ ben olvassuk, hogy Liszt Ferencz zongoraművész hazánkba jövő hónapban össze fog kelni Wittgenstein orosz hercegnővel.

— A „P. Napló“ írja, hogy a belényesi választó kerület csaknem kizárólag román ajku választóinak Vaskobón tartott népgyűlésében Papp János volt országgyűlési képviselő előadta az országgyűlés működését. A nép köszöntet szavazott képviselőjének; kijelentette, hogy a törvényt tűrni fog s diszlokoma után nemzeti lobogókkal kísérté távozó képviselőjét.

— Istriaiban ismét visszalépett két követ, tehát eddig-elő nyolezan.

— A „M. Orsz.“-nak egy bécsi lapból idézete szerint Rechberg gr. egy külföldi diplomata előtt úgy nyilatkozott, hogy Ausztria állapota napról napra javul (!), hogy a kormány utóbbi intézkedéseit Magyarországnak jól fogadták (!) s a reichsrath nem sokára teljes lesz.

— A „P. Hírök“ statisztikai kimutatást közöl a budai m. kir. egyetemi gymnasium 1860/1. népességéről, mely szerint volt az említett tanév végén 192 magyar, 37 német, 6 szerb és 3 cseh tanuló. És e tanintézetet a volt gymnasiumi igazgató mégis a német tanintézetek közé sorolta.

— A „P. Lloyd“ írja, hogy a pesti váltó-törvényszék előtt e hó 24-dikén egy növendék-leányka jelent meg, ki váltó adósságért volt beperelve. A tárgyalást vezető bíró, egészen elbámulva a gyermekedek alakon, kérdi, hogy melyik ügyvéd fogja ügyét védelmezni. „Nincs szűkségem ügyvédre — felel a számos hallgatóság jelenlétében legkisebb zavarba sem jött leány — tudom én magamat egyedül is védelmezni.“ — „Ugyan mivel?“ kérdi ismét a bíró. „Aval — felel a jogtudós leány — hogy a váltó kiállításakor ezen-nel bemutatott keresztlevelem tanúsítása szerint, még nem voltam 14 éves, tehát nem váltóképes, minél fogva a váltó-követelmény megfizetésén nem marasztaltathatom.“

POLITIKAI HIREK.

— Az „Indép.“ egyik párisi levelezője sept. 19-ről ezeket írja: „Mint egyik levelezőtársam közlé, Klapka tábornok jelenleg csakugyan Párisban van, s nagyon valószínű, hogy néhány napig itt fog mulatni, miután egy szándékolt kirándulásból visszatér. De a tábornok semmi nemű ajánlatot nem kapott a washingtoni kormánytól, tehát el se fogadhatá, hogy a szövetséges sereg szervezése végett Amerikába menjen. Különben is úgy hiszem nem tévedek, ha állítom, hogy a hírneves tábornok semmiesetre Európát el nem hagyja, míg Magyarországnak szüksége lehet szolgálataira. A tábornok oly népszerű és tisztelt férfi hazájában, hogy eltávozása csüggesztőleg fogna hatni hazája fiaira nézve.“

— Párisból vett tudósítások szerint Viktor Emánuel még ez ősz folytán ott látogatást tesz. Ugyanezt írják a dán királyról is. A compiegnei találkozásokat illetőleg az az általános vélemény, hogy azok nagy befolyással lesznek Franciaország követendő politikájára. Ugy látszik, Napoleon császár csak aztán fog általános politikai irányával a világ előtt fellépni. E végett egy család tanácsot fogna tartani, melyben a császár a maga politikáját kifejtendi s annak szigorú keresztülvitelét mondandja ki. Ezen tanácsban nemcsak a császári család tagjai s a titkos tanácsosok, hanem a bonapartizmus valamennyi tudós támogatója meg fog hivatalni.

— Mint a „Pays“ írja Compiègne-ben készitlik már a kitűnő vendégek számára szükséges lakosztályokat, s a dán király és a porosz király egyszerre fognának odaérkezni.

— Az „Indép.“ párisi levelezője írja, hogy csaknem bizonyosnak látszik a hollandi király Franciaországba utazása is.

— A porosz király és francia császár közti találkozás emlékeit pénz szándékoznak verni.

— Az atheni merényletről sept. 19-ről még a következő tudósítás érkezett: Tegnap este egy Dozios nevű tanuló a sétáról lőháton hazatérő királynéra mintegy három lépésnyirel pisztolt tűtött el. A királynének semmi baja. Dozios elfogott.

— Görögország királyát is várják Compiègnebe, a hová oct. 15-dikén fogna érkezni, s látogatása öt napra terjedne.

— A francia lapoknak egy sept. 26-diki nápolyi sürgönye szerint: a béke minden kerületben helyre van állítva. — Chinából érkezett új tudósítások szerint a francia hadsereg még egy évig marad Tien-Tsing-ben, maga Kong hercegre kérelmére.

— A Spanyolország által kezdendő mexicói expedícióban Anglia és Franciaország egyesülten részt vesznek, s így Spanyolországnak alkalmasint csak másodrangú szerep jut. — Lamorieiere nem fog pápai szolgálatba lépni, Mintán Mero de ural nem tudat megegyezni.

— Az olasz királyt a porosz király koronázási ünnepélyén Della Rocca tábornok fogja képviselni.

— Ugyanazon koronázási ünnepély alkalmára a francia császár képviselőjeit a magentai herceg nevezetett ki.

— Juan de Bourbón a „Times“ egyik cikkének czáfólatul nyilatkozta, hogy nincs szándéka Mexiko királyává lenni.

— Az „Etoile belge“ szerint Vilmos porosz király csak oct. 6-dikát töltöndi Compiègneben és másnap visszatér Poroszországba.

— A francia császári politika legújabb tevékenységének gyümölcse, mint beszélik, egy Közép-Németországban megjelenő, a magyarok ügye iránt felelet lelkesült néplap megjelenése lenne.

— Varsóban újabb utezai zavarok történtek. A katonaság kirendeltetett, s több gyermeket elfogtak, a kik

Chruleff tbc parancsára ötven veszőcsapással fenytettek. Egyik rendőrhivatalnokot annyira elverték, hogy már az utolsó kenetet is megkapta. Különösen a német polgárok ellen nagy az ingerültség.

— Herczeg Kallimaki török követ a bécsi kabinetet hivatalosan értesíté a harez megkezdéséről s ez alkalommal a porta a montenegrói kérdés feletti emlékiratát is átnyújtá. — A syriai fölkelésben résztvevő druz főnökök Belgrádba szállíttatnak, a hol büntetés-idejüket ki fogják állani.

Ujabb. Bárány Kemény Ferencz ő nmlga, a „P. Napló“ szerint 24-én este Pestre érkezett s 26-án volt indulandó Kolozsvárra.

— Az államministerium a birod. tanács felsőházában jelentékeny vereséget szenvedett. Az egyességi eljárás feletti kormányjavaslat, mely pár hét előtt tárgyalatván az alsóházban, a kormány alapelveinek elvetése után újalakítva ment át a felsőházba, folyó hó 23-án a felsőházban is megbukott. Ez esemény a kormányra nagy hatással volt s ennél fogva az államminister ur viszzavont a javaslatát.

— Az erdélyi országgyűlés kérdésében, a „Presse“ szerint újabb bonyodalom keletkezett az által, hogy gr. Forgách, mint magyar érdekek védője, ellensze-

gült az államminister ur azon nézetének, mely szerint az unio kérdése nem lenne az erdélyi országgyűlésbezi kir. előterjesztvények közé igatandó. A két államférfi közti állás ennél fogva oly feszült, hogy mint a „P. Lloyd“-nak írják, Bécsben jelenleg ez a napi kérdés: „Melyik megy el, Forgách-e vagy Schmerling.“

— Sz. Fejérvár városa képviselő testületét Szekrényesy kir. biztos e hó 24-én feloszlatta. A bácsmezei bizottmány feloszlata iránti rendelet is kiadott; végrehajtásával Picekoris Agoston volt megyei törvényszéki elnök bizott meg. Hevesről azt írják, nem fog feloszlattatni, mivel Bécsben remélik, hogy a megye jóváteendi régiebb ellenzéki határozatait.

— A bécsi pártvezérek és magyar publicisták közti értekezés sokat emlegetett eszméje anynyiban nem légből kapott hír, a menyinyiben hiteles forrásból jövő tudósítások szerint, a birodalmi tanács három u. m. lengyel, cseh és nagy ausztria pártfőnökeinek főnökei, Smolka, Riegel és Giskra késznek nyilatkoztak a tervet elősegíteni.

— A horvátországgyűlés sept. 15-ki ülésében a

bán azon véleményét nyilvánította, hogy a feliratot felvivő küldött ég utnak indulhat mielőtt az ez iránt Bécsből adandó távirati választ bevérrá.

— Konstantinapoly sept. 23. A Dunafejedelemségek ügyében tartott értekezleten az unio kérdése eldöntetlen maradt. Az unio mellett voltak: Francia, Angolország és a porta; ellene: Orosz-, Poroszország és Ausztria.

— „P. Li.“ bécsi levelezője írja f. hó 26-ról, hogy gr. Forgách elutazott, mégpedig oly titkon, hogy a cancellárián sem tudják, hogy hová. Ugyanazon napról tudósítások szerint az erdélyi országgyűlés sorsa még folyvást bizonytalanságban volt. Azonban

— a „Korunk“ 27-ről távirati sürgönye szerint az erdélyi országgyűlés november első napjaira K.-Fejérvárra véglegesen össze van hívva.

Bécsi börze szeptember 27-én 1861.

Nemzeti kölcsön 80.25. Metalliques 67.10. Bankrészvény 755.—. Hitel-részvény 181.20. Ezüst 135.—. London 135.60. Arany 6.51.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

(304)

(1—3)

Ezennel van szerencsém a t. közönséggel tudatni, hogy Kolozsvártt **CSAPÓ SÁNDOR** urnál saját gyártmányu

moderateur lámpáimból

nagy raktárt állítottam fel. A lámpák éppen most indítottak el Bécsből, és kevés nap mulva Kolozsvárra megérkezendnek; azért szabadságot veszek magamnak a t. közönséget fölkérni, hogy ebbeli szükségletét másfelől ne méltóztassék addig fedezni, mivel a raktárban ezen jó hirben álló lámpák éppen a **gyári árban** lesznek kaphatók.

DITTMÁR R.

szabad. lámpagyár tulajdonos.

(302)

(1—2)

Eladó házak, telkek, gyümölcsös kert, szőlő és kaszáló.

Kolozsvártt a külmagyarutczában a 34 és 224-ik számú házak, telkek, kertjeikkel, a külszén-utczában a 83-ik számú major ház, és válogatott oltoványokkal ellátott gyümölcsös kert, terméssel együtt; a Kömálban dr. Csiki Sámuel és Tanter Ferencz urak szőlőjök közt lévő 3 fertály jó szőlő terméssel, és a Csere alatt Szász András mellett lévő parlag kaszáló, folyó évi October holnap 2-ik 3-ik és 4-ik napján árverés útján el fognak adatni (addig is szabad kézből meg szerezhetők): a venni kívánók a feltételeket ügyvéd Tamási Antal urnál mint megbizottnál megérthetik: előlege sen kúl tordautczai 35-ik számú házánál, az árverés napjain a külmagyarutczai 34 számú házánál, hol a bánatpénzek is elfogadtatnak.

(297)

(2—3)

Mindenemü állat gyógyítására való figyelmeztetés.

Alólrtnak van szerencséje tisztelettel tudomására juttatni a n. érd. közönségnek, hogy Kolozsvártt tordautczában a 21. szám alatti „Huszár“ nevű vendéglőben, mindenemü marha- és ló-betegségekben előfordulható nyavalyák kigyógyítására, egy elkülönített iszlálot rendezett, miért tisztelettel felkéri a nagy érdemű közönséget, előforduló esetekben alólrtnak, mint e téren gyakorlatilag is megpróbált baromorvost bizodalomukkal szerencsétlenni, egy-szersmind a körülményekhez szabve igéri alólrtnak szolgálatját a legolesobb díjazás mellett lelkiismeretesen teljesíteni. — Kolozsvártt, sept. 24-én, 1861.

Zecha Nándor, kolozsmegyei baromorvos.

(299)

(2—3)

Sz. 396.

Árverési hirdetmény.

A kolozs-monostori alapítványi uradalomhoz tartozó ugynevezett **kardosfalvi** három kerekű lisztelő malom f. évi october hó 5-kén az itteni kolozsmonostori uradalmi irodában délelőtti 10 óraker tartandó közárverés útján három egymás után következő évre, n. m. f. évi november hó 1-ső napjától elkezdve a következő 1864-ik év october utolsó napjáig haszonbérbe kiadatik.

A kolozsmonostori uradalmi gazdászati hivataltól.

Kolozs-Menostor, sept. 23-án, 1861.

(295)

(2—5)

Nevelői ajánlkozás.

Egy, jelenleg Nagy Bányán lakó magán tanár valamely úri házhoz nevelőül ajánlkozik. A tudakozások bérmentes levélben L. J. czim alatt ugyanoda intézendők.

(281)

(5—6)

Haszonbéri hirdetés.

Nemes Kolozsmegyében, Kolozsvárhoz két óra jársnyira, egy 520 holdból álló és szükséges épületekkel ellátva tagosított birtok, haszonbérbe adó. Értekezhetni iránta Vég Mihály-lal Kolozsvártt, nagypiacz 166-dik számú házánál.

HIVATALOS.

(301)

(1—3)

Pályázat

Utolsó osztályu postatitzi állomásra az erdélyi postaigazgatósági kerületben, 525 forint évi fizetéssel 600 frtnyi biztosíték lefizetése mellett.

A kérvények folyó év September 22-étől számítandó 4 hetek alatt, különösen a letett postatitzi vizsgálat és a hazai nyelvek tudása iránti bizonyítékkal fölszerelve az alólrtn cs. k. postaigazgatóságnál beadandók.

Az erdélyi cs. k. postaigazgatóságtól.

N-Szeben September 16-an 1861.

(303)

(1—3)

Sz. 628.

Hirdetés.

Szathmári István- és nője Váradi Zsuzsánnának a feloszlott kolozsvári cs. kir. Járásbíróság végzése folytán Reisz Gábor részére 113 frt 40 kr., 70 frt 35 kr. tőkeösszevég és járulékaig o. értlet foglalt 2998 frt o. é. becsült, hosszú szapanyutczában 377 sz. alatt lévő házának megrendelt, de meg nem tarthatott elárverezése ujabb megengedetvén, a helyszínen tartandó árverésre f. évi November 25 és December 30-ik napján délelőtti 9 órára azon értesítés mellett tüzetik ki, hogy a venni szándékozók a hozzászólás előtt a becsűár 5 száztőlját tartoznak bánatpénzzül letenni. A vásár feltételeiről bővebb értesítést ad a főjegyző.

Szab. kir. Kolozsvár város tanácsa september 24-én 1861-ben tartott üléséből.

Kiadta **Bán István** h. főjegyző.

(285)

(3—3)

H i r d e t m é n y.

A cs. k. hadügyi ministerium elrende'te, hogy azon a hadsereg ellátására megkivántató ruházatok, felszerelések és ágynémük biztosítása tekintetéből, melyek az ezelőtt közzétett hirdetmény szerint az 1862-dik évre a ruházati bizottmányokhoz a magán ipar útján kísérletképpen kész állapotban szállítandók, ajánlati tárgyalás útján a szállítás már most véglegesen kiíratassék.

Kész állapotban szállítasul e szerint ajánlathatik, 10,000 rendbeli öltözék a vadászok és 1,000 rendbeli öltözék a hidaszok számára, továbbá 1,000 rendbeli legénységi felszerelés a sor- gyalogság — és 1,000 rendbeli pedig a vadászok számára, azután 600 lófelszerelés a könnyű betegek szükségletére.

Egy rendbeli öltözék (montursgarnitur) alatt értetődik. A német sor gyalogságnál: Egy köpeny, egy fegyver kabát, egy mellény, egy posztópantalon, egy pár szárharisnya, két ing, két gaty, egy tábori sapka, egy pár keztyű, és egy csakóborít k.

A magyar sor gyalogságnál: Egy köpeny, egy fegyver kabát, egy mellény, egy posztó nadrág, két ing, két gaty, egy tábori sapka, egy pár keztyű és egy csakóboríték

A vadászoknál: Egy köpeny, egy fegyver kabát, egy mellény, egy posztópantalon, egy pár szárharisnya, két ing, két gaty, egy tábori sapka és egy pár keztyű.

És a hidaszoknál: Egy köpeny, egy fegyver kabát, egy mellény, egy posztó pantalon, két ing, két gaty, egy tábori sapka, egy pár keztyű és egy csakóboríték.

E szerint öltözékre esik:

25,000 köpeny a gyalogság számára pároló és gombok nélkül szürke vegyített posztóból.
10,000 fegyver kabát a német gyalogság számára
10,000 „ „ magyar „ „ fejr posztóból
4,000 „ „ vadászok „ „ csukaszin vegyített
1,000 „ „ hidaszok „ „ posztóból

10,000 gombokkal ellátott fejr mellény a német gyalogság számára
10,000 „ „ magyar „ „
4,000 „ „ „ „ vadász zászlóaljok „
1,000 „ „ „ „ hidaszok „ „

0,000 világos kékposztó pantalon a német gyalogság számára
10,000 „ „ sinorzott posztónadrág a magyar gyalogság számára
14,000 csukaszin szürke posztó a vadász zászlóaljok számára

1,000 „ „ hidaszok
14,000 pár fekete posztóból, gombokkal ellátott szárharisnya,
50,000 ing calicot-ból,

50,000 gaty lenvászonból a sor gyalogság számára
20,000 világos kék gyalogsági táborisapka.
5,000 csuka szín szürke tábori sapka a vad szok és hidaszok számára

20,000 pár világoskék gyalogsági keztyű
5,000 pár csuka szín szürke keztyű a vadászok és hidaszok számára
24,000 csakóboríték feketére viaszkozott calicot-ból.

Egy rendbeli legénységi felszerelés alatt értetődik: Egy tölténytáskaszij testszjjal együtt, egy átvétősi, egy puská vagy rövid puskaszij, egy durany táska, hozzája jő még egy nadrágszj a magyar nadrághoz.

E szerint legénységi felszerelésre esik: 4,000 tölténytáskaszij testszjjal együtt gyártott irhabórból a gyalogság számára.
1,000 „ „ „ „ felsőbőrből a vadászok számára
1,000 átvétősi szuronytáskával együtt gyártott irhabórból, csattostóli a gyalogság. közlegénység számára

1,000 átvétősi szuronytáskával együtt felsőbőrből csattostól a vadászokközlegénység számára
1,000 puskaszij gyártott irhabórból a gyalogság számára.
1,000 kurtapuskaszij felsőbőrből

1,000 durrantáska gyártott irhabórból a gyalogság számára
1,000 „ „ felsőbőrből a vadászok számára
1,000 nadrágszj.

Egy rendbeli lófelszereléshez számítattik: Egy nyeregbor, egy felső öv a körülszorító szjakkal egy alsó öv kötökkel, egy pár kenyelszj, egy előkésztet (lómellszjak), egy kantárfej, egy homlokcsillag (szjak) egy kantárszárfej, egy zabola szár, egy patkótáska, egy pár pisztoly tartó öv, egy pár köpenyszak kötőszj, egy rendbeli podgyázkötő szj 3 darabjával, és egy köpenyszak báránybőr borítékkal.

Egy rendbeli ágynémükre esik. Egy szalmazsak, egy fejpárna és négy lepedő, és ennél fogva összesen 20,000 egyszerű kavalet szalmazsak
20,000 egyszerű fejpárna és
80,000 egyszerű lepedő, azután
5,000 ágyszalmazsak
5,000 kórházi fejpárna és
20,000 kettős lepedő.

A szállítmányi lényeges föltételek következők: 1) Kevesebb mint — egy ezer rendbeli öltözék, egy ezer rendbeli legénységi felszerelés, három száz rendbeli lófelszerelés, és öt ezer rendbeli ágynémük nem ajánlathatik.

A legkevesebb szállítandó mennyiség térszen tehát, vagy a német gyalogság számára 1,000 rendbeli öltözék, vagy is
1,000 köpeny, 1,000 fegyver kabát, 1,000 mellény, 1,000 posztó pantalon, 1,000 pár szárharisnya, 2,000 ing, 2,000 gaty, 1,000 táborisapka, 1,000 pár keztyű és 1,000 csakóboríték, vagy

(Folytatását lásd a mellékleten.)

a magyar gyalogság számára

1.000 rendbéli öltözék, vagy is
1.000 köpeny, 1.000 fegyver kabát, 1.000 mellény, 1.000 posztó nadrág, 2.000 ing, 2.000 gaty, 1.000 táborisapka, 1.000 pár kezyű és 1.000 csakóboríték, vagy
a vadászok számára

1.000 rendbéli öltözék, vagy is
1.000 köpeny, 1.000 fegyver kabát, 1.000 mellény, 1.000 posztó pantalon, 1.000 pár szarharisnya, 2.000 ing, 2.000 gaty, 1.000 táborisapka és 1.000 kesztyű, vagy
a hidaszok számára

1.000 rendbéli öltözék, vagy is
1.000 köpeny, 1.000 fegyver kabát, 1.000 mellény, 1.000 posztó pantalon, 2.000 ing, 2.000 gaty, 1.000 táborisapka, 1.000 pár kesztyű és 1.000 csakóboríték.

A legénységi felszerelés pedig vagy a német gyalogság számára 1.000 rendbéli felszerelés, vagy is

1.000 töltenytáskaszij a körülszorító szijakkal gyártott írha bőrből, 1.000 átvétőszij gyártott írhabőrből, 1.000 puskaszij gyártott írhabőrből, 1.000 durranytáska gyártott írhabőrből, 1.000 nadrágszij felsőbőrből, vagy
a vadászok számára

1.000 rendbéli felszerelés, vagy is
1.000 töltenytáskaszij a körülszorító szijakkal felsőbőrből, 1.000 átvétőszij felsőbőrből, 1.000 kurtapuskaszij felsőbőrből, 1.000 durranytáska felsőbőrből.

A 16 felszerelés 300 rendbéli, vagy is 300 nyeregőr, 300 felső öv körülszorító szijakkal, 300 alsó öv kötéssel, 300 pár kengyelű, 300 előkészle (lőmellszija), 300 kantárfej, 300 homlokcsillag, 300 kantárszár, 300 zabola szár, 300 patkótáska, 300 visztolytartó-öv, 300 pár köpeny kötőszij, 300 pár köpenyzsák kötőszij, 300 rendbéli podgyáskötőszij 3 darabjával és 300 köpenyzsák báránybőr tűz fedellel.

Lenagyneműkből vagy az egészségesekek számára 5.000 rendbéli t. i. 5.000 egyszerű kavalet szalmazsák, 5.000 egyszerű fejpárna, és 20.000 egyszerű lepedő, vagy a betegek számára 5.000 rendbéli t. i. 5.000 szalmazsák, 5.000 kórházi fejpárna, és 20.000 kettősepedő.

Magától értetődik, hogy a különféle fajok úgy a mint azok csoportosítva vannak, elként egygyütt ajánlatokat és hogy tekintve a posztószinét, a hajtókát, a gombokat, nadrágszínorást, és az ingek, gatyák és csakóborítékok anyagját, azután a legénységi felszerelésnél a csatokat, — az összes szállítmányi mennyiség kiszámításánál tett utasítás irányadó.

Jóllehet az ajánlat kevesebb, mint a mi fennebb meghatározottakat, — nem terjeszkedhetik, mindazonáltal a vállalkozóknak szabadságban áll bár mely faju rendbéliből többet is ajánlani.

Egyes fajokra való ajánlatok is elfogadhatók, azonban ez esetben az ajánlott fajoknak értéke legalább 10—12000 frtot tegyen.

2) A szállítási ajánlat útján kevesebbet kérőnek engedtetik át, és minden osztrák állampolgárnak, ki egy ily szállítási ügyet ellátására megkivántató képességet kellőleg kimutatni és a katonai kincstárnak a kívánt biztosítékot megadni képes, — szabadságban áll, magát ezen szállításon, a mindjárt elősorolandó kellekkel ellátott ajánlattevés által, résztvenni.

3) A szállítási időszak, melyben az ajánlatok történhetnek, magában foglalja az 1862-dik évi január 1-től egész december utolsójig terjedő időkhöz és a jövőhagyott szállítmány legfeljebb 1862 évi dec. utolsó napjáig bevégezze kell lennie. A közelebbi határidők megállapítása valamint fajokkénti ajánlatoknak annak meghatározása, hogy azokból a vállalkozók mely mennyiséget a közelebbi határidők alatt beszállítani szándékoznak, — az ajánlatokra bízatik, azonban ezek kötelesek, ajánlatukban a közbeli határidőket és az azok alatt szállítandó mennyiséget pontosan kijelölni.

4) Az ajánló ajánlatában kifejezni tartozik az egész rendbéli vagy fajbéli szállítmány mennyiségét, mit 1862 január 1-től december utolsójig szállítani akar — ugyan is rendbéli szállítmánynál a darabokat számmal és betűvel kiírva, és ha egész rendbéli készletet szállítani szándékozik, — egyszersmind összes számát az azokhoz tartozó daraboknak, nem különben megnevezi a ruházati bizottmányokat, hova —, és az időhatárokat melyekben szállítani akar, az 1 és 3 pont utasítása szerint, — éppen úgy az egyes fajok szállítási árát osztrák értékben számmal és betűvel világosan és kivakarás nélkül kiteni.

5) Az ajánlattal együtt beküldendő még egy bizonyítvány, mely által az ajánló egy kereskedelmi vagy iparkamara vagy pedig annak hiányában, az arra jogosított hatóság által képesnek nyilatkoztatik, az ajánlt mennyiséget a kitűzött határidőben pontosan szállíthatni.

Ezen, az ajánlkozóknak bepecsételve átadandó és náluk csak is bepecsételve hagyandó bizonyítványok, melyekben, a netán bekövetkezendő kiegyezési eljárás körülírandó, — bélyeg mentesek.

6) Ahol kereskedelmi kamarák léteznek, a hadügyi minisztérium nem fog megelégedni, a testületektől, közsélelőjároktól vagy járási hivataloktól kiállított és jövőhagyott szállítványi képességi bizonyítványokkal, miért is ezeket a galicziai ajánlók a kereskedelmi- és iparkamarától kieszközölni tartoznak.

7) Hasonló árak mellett feltétlenül azon ajánlatnak adatik elsőbség, kik egy nemből a legnagyobb számú rendbéli szállítmányt ajánlják.

8) Az ajánlat megtartásának biztosítása végett, az ajánlott szállítványok követelt ár értékének 5% bánpénz (vadium) gyanánt letendő vagy egy ruházati bizottmánynál, vagy valamely katonai pénztárnál, a bécének kivételével, és a letételről szóló okmány a szállítási ajánlattól elkülönítve saját borítéka alatt beküldendő, minthogy az ajánlat, annak a bizottmány által egy bizonyos napon történendő felnyitásaig bepecsételve marad, míg a bánpénz azonnal hivatalos vizsgálat alá vétetik.

Azonban minden ajánlatban világosan kimutatandó, hogy a letett bánpénz valóban az ajánlt szállítvány értékének 5% ját képezi, miért is abban a szállítvány összesértéke és az azután járó 5% bánpénz határozottan kifejezendő. Azon ajánlatok, melyekhez nem mellékeltek teljesen a bánpénz, — nem fognak tekintetbe vétetni.

9) A bánpénzek letételhetek vagy kész pénzben, vagy ingatlanokrai jelzálogban, vagy osztrák állampapírokban, ugyan is az utolsók a letéti nap börtölyamuk szerint, ha azonban kisorsolással öszvekötvék, névértéken felül semmi esetre sem fogadtatnak el. Jelzálogi és kezességi okmányok csak akkor fogadtathatnak bánpénz gyanánt, ha azok egy ingatlan vagyonra bekebelezés által tövényesen biztosítják és az elfogadhatás végett az illető pénzügyesség jövőhagyásával el vannak látva. Váltak nem fogadtatnak el. A bánpénz letéti összeg az ajánlatban mindig mennyiségileg osztrák értékben kiteendő.

10) Az ajánlatban mely 36 kr. törvényes bélyegjeggyel ellátandó, és az ajánló által, jelleme és lakásának kitétele mellett, sajátkezűleg aláírandó, — nyilván és teljesleg alá kell vetnie magát a vállalkozónak az illető újság lapban (kitéendő annak neve, száma és kelte) kimotyott, és általa valamely ruházati bizottmánynál megtekintendő és tudomásul vétetelt feltételeknek. A mintát, mely szerint az ajánlatok készítenők, megmutatja a melléklet. — Ebben a mintában példányképpen felvétellett a német sor gyalogság számára való 1000 rendbéli öltözék ajánlatuk esete.

11) Ha több vállalkozók közösen tesznek ajánlatot: abban világosan nyilatkozniuk kell, hogy ők magokat a szállítási feltételek pontos megtartása végett a cs. k. katonai kincstárnak egyetemlegesen (in solidum) azzaz egyik mindnyájáért, és mindnyája egyért lekötelezik, egyszersmind meg kell nevezniük közülük egyiket vagy egyharmadikát, kihez a katonai hatóságok meghagyásai és megrendeléseit intézendők, és kívül minden, a szállítási ügylettel érintő tárgyalások bevégezendők lennének, — ki a szerződésben kikötött fizetéseket minden társ- ajánló nevében átveendő és azokról nyugtávitványt adandó lenne, — szóval ki minden a szállításra vonatkozó ügyekben mint a szállítást társaságilag elvállaló tagok meghatalmazottjának tartandó addig, míg a tagok egy másik hasonló jogokkal felruházott megbízottat nem fognak nevezni és ötöt egy minden tárgyról aláírt nyilatkozat által a szerződés teljesítésének vigyázatával megbízott hatóságnak tudomására hozni.

12) A szállítandó fajoknak az anyag minőségét és azoknak összeállítását illetőleg tökéletes mutatóvány-példányszerűnek kell lenniük és a különböző nagyságú fajoknál azoknak százeleke is megtartandó.

Minden vállalkozó köteles magát pontosan az anyagok és fajoknak az öltözeti bizottmányoknál talált mutatóvány-példányhoz, az anya- oszlatéakra és az összeállítás körülrására, nemkülönben az anyag minőségére és az összeállításra vonatkozó feltételekhez tartani, mikről mag-nak minden vállalónak valamelyik öltözeti bizottmánynál pontos tudomást kell szereznie.

Az öltözeti bizottmányoknak meg van hagyva, a vállalkozni kívánóknak tájékoztatásuk végett a fajokból, az ezekhez tartozó anyagokból és alkatrészekből példányokat megtekintés végett előmutatni, az egyes fajoknál megtartandó osztály- és százelek felosztási is megmondani és minden az anyag-, szabás- és összeállításra vonatkozó és más ideválni kívánt utasítást készséggel adni. Kész fajokat szállítani akaróknak szabadságban áll még az itt hirdetményileg megállapított vagy jövőben kiírandó fajok feletti beszerzési költség kiszámításától az öltözeti bizottmánynál másolatot venni, ezeknél az illető mutatóvány-példányokat azok árának és kezelési költségének megtérítése mellett megvenni és a szabási mintákat lemásolni, — megjegyeztetvén itt, hogy a kiszámítva levő árak a következőkhez szállítási ajánlatra nézve és az 1862. évre megállapítandó fajoknak a magadejében a cs. k. hadügyminisztérium által meghatározandó árara nézve azon okból nem lehetnek irányadók, mivel a beszerzési költségek a változó anyagoktól és az összeállítás költségeitől fügnek, ezen tényezők pedig a jövőben szállítandó fajokra nézve ösmertlenek.

Ily szállítványok valódi elvállalóinak használatul átengedtetnek a ruházati bizottmányok részéről meg az anyagok és kész fajok, nemkülönben az alkatrészek mutatóvány-példányai és a szabási minták 15% kezelési költség megtérítése mellett, és később netán támadandó hiányság elkerülése végett az elvállalóknak össze kell hasonlítaniok a nékiek bizottmányilag bepecsételve átadott példányokat és mintákat az eredeti mutatóványokkal és ezeknek szegély-czéduláin történt megtekintést nevek aláírásával megerősíteniük.

12) A szállított köpenyek, fegyverkabátok, posztó pantalon és — nadrágok, szarharisnyák posztójának kell perzelelennék, jól elkészítennek, egészen tiszta valódi jó juhgyepből, nem igen durva és egyenetlen fonadékból, tömören szövve, kellőleg ványolva, jól megnyirva, nem kihuzva lennie, nem kell sem göcsös szálu karcsos, vagy lyukadtak, sem molyvitlennek, sem gyantázott, enyvezett, vagy földdel, vagy krétával készítennek, hanem jól fedetnek s tartósak és folyónak, és főképpen a fejér posztónak szép fejérnek fekete és színes fonalak nélkül lennie. A használt színes és szederjes posztónak már gypju állapotban kell valódi színezve, és ha fejér lenné, színezve dörzsölve, nem kell sem színt vesztenie, sem bepiszkoltnia, és az előírt komikái szinpróbát kiállania.

A mellények, táborisapkák és kezyűkre fordítandó posztóknak, az érintett minőség mellett, még nedvesítennek, mindazonáltal elkészítve kell lennie. A tábori sapkák és kezyűk ezen felül még előbb színezett valódi és a szinpróbát kiállandó posztóból készítenők.

13) Különbö bórneműkből készített felszerelési fajok akknt adandók át, hogy azoknak egyes alkatrészei a minőségre, mértékre, a bór jóságára nézve a mutatóványokéival meggyezzenek, és a fajok és írha festetlenül, a felső bőrből valóak feketitlen, a timsóval gyártott bőrok pedig ugyan feketitve, mindazonáltal széleiken feketitlen állapotban, tehát széleiken a természetes szin szerint szílitandók, — a felszerelési fajokra használt felsőbőrnek egyedül cserleiben, timsó vagy só csáva adalék nélkül, — kell készítve, száraznak, a húsdalon simának, tisztának, a fogásnál lágnak, a bevágásnál szp-pa szintnek, összehajlogattnak, barkázlonnak, hasadások-, karcolások-, égetésektől mentnek, se fásulnak, se taplósnak, sem igen beeresztetnek lennie.

A tinó-bőrök timsó vagy csáva nélkül kell készítve, hústól jól kitakarítva, tisztának és egyenlőnek, nemigen gyöngének, barkák, kukaszhelyek, káros hasadékok és gésfoltok nélküliek, kellőleg fényesnek lennie és a metszésnél egy homályos borona- vagy szaru-féle csíkot mutatnia.

A bagariabőr legyen finom kis barkájú, karmazin színű, kifelén, szép világos-barna, behatásos és kukasz-lyukak nélkül, jó készítésű, nem töredékes, a metszésnél egészen tömött és világos-barna színű.

A timsó-gyártott bőr legyen tisztán lehúsolva, nem valami káros vegyrésekkel, hanem kellő timsó és só vegyülekkel jól elkészítve, azon felül lyukak, káros hasadékok és gésfoltok nélkül, fagygyuval jól bekenve és a bemetszésnél egészen fehér.

Az írhabőrnek kell készítve, nem taplósnak, halzsírral és semmiféle más zsír által, — kellőleg beeresztve, jól és tökéletesen kiványolva és fészítve, kukasz és más lyukak, káros hasadékok és éget sek nélküliek, erősek és tartósak; mindazonáltal a fogásnál lágnak és hujlónak.

14) A nyeregőrök és köpenyzsákok báránybőr-takarójára fordítandó báránybőröknek általán teli bőroknak és gubacsosak készítennek és kellőleg kibőrvőve, molytól tisztának, szorgazdagoknak, erős bőroknak, színezetleneknek és természetes feketének kell lenniük.

15) Eltávozások az előírt mutatóvány-példányoktól nem történhetnek, vonatkozának azok bár javításokká vagy pótszeranyagok használatára.

A példányszerűgtől eltávozás eredményezi a szállított r sz el nem fogadását.

16) Az öltözeti szabályok megváltoztatása esetében erről a vállalkozók a katonai igazgatóság által jókor fognak értesítetni, hogy a megszüntetett forma szerinti készítést beállíták és az új szerint elkezdenek.

17) A kész fajok átadása, megvizsgálása és átvétele, a ruházati bizottmányok készletit raktáraiban fog, a ruházati bizottmányok parancsnoksága által kiadott átvételi utasítás szerint, — végbe menni.

Az átvétel könnyebbitése végett tartozik a szállító, azon fajok, melyek különféle nagyságok, osztályok és fajok szerint szállítandók, ezek szerint elkülönözni és valamint az ő, ugy az osztály és fajbéllyel megjelölve átadni.

Az átvétel után megvizsgálattik és megállapittatik a darabok és osztályok és fajok száma.

A készen szállított fajok megvizsgálása az anyagot illetőleg történik a ruházati bizottmányoknál hivataloskodó felelős kapitányok és mesterek, az összeállítás vizsgálása pedig alkalmas segédek által a felelősök és mesterek felügyelete alatt, kik valamint az anyag minőségére, ugy a munka példányszerűsége nézve felelősség- és megtérítés — kötelesek.

Ezen átvizsgálásoknál fognak azon felül a szállítók érdekben néhány hadseregéből bizottmányi tagok is közbenjárni, valamint a szállítóknak meg van engedve, maga költségén egy meghitelt becsmestert átadásnál maga mellé venni. A hadseregéből bizottmányi tagok és a meghitelt becsmesterek itt léte ugyan nem bír a szállított fajok átvételére vagy elutasítására a ruházati bizottmánynál határozati befolyással, azok azonban jogosítva vannak, előadandó aggályoknál, a ruházati bizottmánynál egy jegyzőkönyv felvételét kívánni melyben az előfordult aggályok felveendőek és a jegyzőkönyv végén ítéleteik beíratni és felsőbb határozat hozatal végett a jegyzőkönyvnek a cs. kir. hadügyi minisztériumhoz felküldést szorgalmazni, ha különben a szállító nem látja jobbnak mindjárt egy részrehajlatlan bizottmány letevését kérni.

19) A posztó anyagok vizsgálatánál a kezdet történik az anyag megvizsgálásával. Ugyanis legelőször vizsgálat alá vétetik a posztó színe és árnyéklata, tartóssága, a szövet tömötsége és a gypju minősége a mennyiben a kézzel való fogás szerint a nagybb rész béléssel ellátott fajokra nézve a megítélés lehetséges. Ha annál semmi jelentéken aggályok nem adódnak elő, akkor a beható átvizsgálát végezt, a köpenyek, fegyver, kabátok, pantalonok, magyarr nadrágok, és szorharisnyákban álló szállított mennyiség két százaléka elosztattatik és a ruházati bizottmány parancsnokság ítéletére van bízva, meghatározni mely öltözéki darab bontassék fel egészen vagy részletesen. A szétbontott részeknek megvizsgálattik, pontosan a posztó minősége és a bélése anyaga, és a szabás általán ellenőriztetik, az egyes daraboknak a mintákra való illeszkedése által.

A nedvesített posztóból készítenők öltözékeknek a felbontott százaléki darabokon áztatási kísérletek vétetnek t. i. minden darabnál, a fajok párosan létező alkatrészekből az egyik, felváltva az első és utó részből, — vizetétetik és 5 egész 6 óra hosszágig abban hagyatják. Mielőtt az áztatás kezdődik, minden áztatandó darab letétetik a hasonló részre ugyanazon öltözéki darabok és ekként szerzetetiek meggyőződés a tökéletes hasonló szerkezetéről.

Az áztatott darabok kellőleg megszáritása után ezen összehasonlítás ismételtetik. Adódnak elő különbségek, melyek a posztónak valóóság megperzselésére következtetést engednek: ugy oknál fogva elutasittatik a hasonlóvú szállítványrészek; ha azonban az áztatási kísérlet aggálytalan: akkor átmenet történik az összeállítás vizsgálatára, hol nemcsak a sima, tartós és példányszerű munka, hanem a helyes, a nagysági fajoknak megfelelő szabás is tekintetbe vétetik.

A jelentékeny mérések megmérésére, minden öltözékre nézve és pedig minden nagyság, osztály- és fajra nézve, bélégyezt minták készítennek, melyekre a kész fajokra nézve meghatározott különféle mértékek feljegyezve vannak.

A mellények, tábori sapkák és kezyűk, melyeknél a két százelek felbontása lehetséges, kész állapotban vizsgáltatnak meg az anyagot és készítményt illetőleg, és a méretek valódisága a minták által állapittatik meg. Ha azonban az összeállításnál oly hiányok látnának, melyek

